

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Demonul alcoolului.

Constatățile triste, despre cari raportează procurorul regesc din Arad ministrului de justiție și pe cari le-am rezumat în N-rul nostru trecut, ne umple sufletul de legitime îngrijiri. Părțile unde sunt mai mulți credincioși de-ai bisericei noastre, dau cel mai mare percent de criminali, cari au călcat dispozițiile legii sub impresia sugestivă a alcoolului.

Nu e ușor să scapi oamenii din ghiarele patimelor, dar nicăiri nu s'a încercat așa de puțin o operă de salvare ca tocmai la noi. În alte locuri s'a început de mult lupta să scape de aceasta plagă o mare parte din omenime, și în tot locul se obsearvă oarecare succes. Să ne amintim numai țările apusului unde consumarea alcoolului a scăzut relativ foarte mult d. e. în Norveghia, dela 16 l. alcool, cât făcea consumația anuală a fiecărui locuitor, a scăzut la 3 litri; aproape același raport între consumarea din trecut și din prezent îl găsim în Dania și Anglia. În America (Statele unite) au mers și mai departe, 10 milioane sunt cu totul abștinenți, nu beau nici un fel de beutură spirțuoasă. O parte dintre Români vine în atingere cu aceste neamuri chiar în Statele-Unite, dar exemplul streinilor să vede că nu are prea mult efect. Într'o convorbire ce am avut-o cu Părintele Epaminonda Lucaciu preot în America am putut constată că dintre Români nostri foarte puțini urmează exemplele altor neamuri. Partea cea mai mare a emigranților bea tot ce câștigă așa că munca grea împreună de cele mai multe ori cu pericolul vieții nu și-o știu prețu și dintre ei mulți vor rămâne în America fiindcă nu-și pot câștigă nici cât le-ar trebui să călătorească înapoi.

Să ne întrebăm că oare nu tot patima aceasta le-a dat la cei mai mulți în mână toiagul pribegiei? Alcoolismul răpește omului banii îi fură timpul, și îi omoară sănătatea și voința așa că acel care a alunecat odată, nici numai poate să se întoarcă la viața de mai înainte. Furând timpul în cărciume moșia țaranului nostru rămâne

nelucrată, va produce mai puțin, ear birurile s'au înmulțit cu cel mai mare dintre biruri: al alcoolismului, și așa nu e mirare că lipsele și sărăcia se abat tot mai des pe la casele oamenilor nostri. Atunci zădarnic cearcă viață nouă în altă țară. Nu locul e de vină dacă viața de vie nu mai poate trăi ca mai înainte și înzădar o vom pune în alt loc, dacă a dus cu ea germeul pustiirii, ea se va nimici cu totul, ear dacă s'ar putea pustii relele cari o bântuie va produce și în locul în care se află.

Unde mai punem influința ce o are alcoolul asupra organismului omenesc? Dl med. Dr. Ladislau Auszterweil a ținut Dumineca trecută o conferință în Arad în care a arătat, că alcoolul chiar și în măsură mică strică organismului micșorând rezistența corpului în luptă cu boalele, distrugând sistemul nervos, vascular și organele genitale. A arătat că alcoolul îndeamnă oamenii să distrugă ordinea socială, mărește numărul seducerilor și prostituțiilor de tot felul și a ilustrat prin exemple că abștinența nu e o utopie căci ea s'a prins în tot locul unde a fost plantată.

Să nu acoperim nimic, să nu înfrunșetăm cu vorbe goale stările în cari ne aflăm. Va trebui să recunoaștem că deși suntem unul dintre popoarele cele mai bântuite de aceasta plagă, la noi s'a făcut totuși prea puțin pentru combaterea ei. Ici colea câte o conferință »antialcoholică« încheiată de câte un banchet de se duceă vestea. Ce urmări puteă să aibă așa o conferință? Puteă se producă efectul dorit? Se ajungea chiar contrarul. Nu e de ajuns îndemnul trebuie dat exemplu. »Verba movent, exempla trahunt«. »Inteligența« noastră se premeargă cu exemple bune la conveniri: nunte, botezuri, pomeni, se pună mai mult pond pe felul cum se prezintă poporului. Întăiu va trebui să fie curățită viața noastră de rugină și necurătenii. Oglinda care nu strălucește nu va resfrânge razele primite și obiectelor din jurul său.

Să ne silim din răspuțeri ca să luminăm pe aceia cari sunt încredințați grijei noastre; să înzistăm mai mult asupra acestui cel mai mare rău asupra acestui demon, care strică în noi trupul și sufletul. Să formăm societăți pentru combaterea

alcoholului să urmărim exemplele bune date de alte neamuri și în rugăciunea noastră zilnică să ne amintim că alcoolul duce de cele mai multe ori în ispită, că el e cel rău, de care trebuie să ne mântuim cât mai curând.

Sufletul omenesc.

(studiu metafizic)

de

Vichentie Simiganoschi

preot ort. rom. în Ilișești (Bucovina)

— Urmare și fine. —

Slabă morală este aceea, care face educație numai cu răsplata și cu frica în proțap. Ca o dresură aptă pentru subiecte puțin conștiente, ea este un sistem menit numai pentru copii, la cari chiar și cele mai nobile emoții trec prin mediul interesului, pe când omenimea de azi în scopul deplinirei având a fi condusă către o morală autonomă bazată pe soliditatea caracterului moral, trebuie să se deprindă a-și fi singură motor moral, ceea ce se poate numai prin etica lui Hristos privită și înțeleasă în lumina multiplicativă a filosofiei metafizice.

„Căutați mai întâi împărăția cerului și dreptatea lui, și — toate vi-se vor adauge. Ce folos are omul, de ar dobândi toată lumea iară sufletul și-l perde“ sunt cuvintele celui mai mare învățător al lumii, care stăruie a aduce omenimea la cunoștință, că realizarea ideii de misiune și nemurirea sunt corelate și determinate una din alta.

Stropii de apă din roua dimineții se înalță aeriformi spre regiunile atmosferice, unde sunt siguri, că nu vor fi frământați în tina murdară, pe când cei din mursa plantei legați fiind de viața ei organică sunt opriți în sborul lor.

Geniul omenesc, liber de ferecătura corpului senzual, la o conștientă de coerentă destul de vie și activă gravitează către principiul său omogen și prin această stăruință el își agonisește — în uniune cu spiritul universal — nemurirea adevărată, pe când cel rob de carnalitatea individuală, care dezbinând om de om și prin aceea de ideale și de Dumnezeu, perzând adevărata nemurire se dă morții temporale și eterne.

Fiecare atom material are misiunea pozitivă, prin coerența sa cu materia mundană se coopereze la perpetuarea existenței universale, ceea ce se idiografează în fabula despre corp și mădularile sale. Întocmai așa sufletul omenesc are menirea să-și realizeze nemurirea, care este posibilă numai în intimă și activă conștientă de coerentă cu omenimea înireagă. Cine aspirează nemurirea în izolare individuală de omenime, de problemele și postulatele misiunii sale, zădarnică îi rămâne toată stăruința, pentru că numirea este ilusorică fără de perfecțiune, care prin biruirea materiei se ispră-

vește numai în contact viu și activ cu lumea. Cel ce se biruește pe sine, a biruit lumea, și biruirea lumii este arvuna adevăratei nemuriri. Munca priincioasă se prezintă deci cu sufletul, problema lui fundamentală existenței noastre. Ca o stavilă contra rețelilor și ca calea deplinirei ea este calea spre nemurire, pe când trândăvia senzuală este o moarte din tot punctul de vedere. A nu se stăpâni pe sine și a fi rob de lume, înseamnă a renunța la nemurire — a fi mort pentru viața asta și pentru cea eternă.

Isus Hristos dojenește aspru pe sluga vicleană, care îngropând talantul nu l'a folosit. Ce folos avem noi de nemurirea noastră și de credință într'ansa, dacă nu le realizăm? Suntem noi oare numai la aceea nemuritori, ca numirea să ne fie numai ca un razim pentru speranțele de răsplată și pentru frica osândei? Isus Hristos, Mântuitorul unic și adevărat, făcând o paralelă între legea veche nemântuitoare și între a sa mântuitoare o ilustrează prin paralela trasă între sclav, care toate le face pentru răsplată și frică, și între fiu care toate le face și le întrelasă din simțul iubirei către cele bune aparținătoare casei părintești. Consecutiv ridică în relief, că iubirea este legătura raportului între Dumnezeu și om. Deci nu simpla capacitate a nemuririi ne face nemuritori, ci numai iubire către bine privit din tot punctul de vedere și în toată periferia sa, iubirea purtată de conștienta noastră morală perpetuu vie și activă ne face adevărat nemuritori. O ce deosebire era să între în etica lui Isus Hristos cea limpede ca lumina soarelui, și între doctrina bisericeii, care operează cu tradiționalul cu daimonism oriental de nuanță senzualistă? Jidovii l-au răstignit trupește, noi îl răstignim sufletește.

Nu ar fi oare timpul suprem, ca teologia venindu-și în fire să se dea condusă de cuvintele ap. Pavel, care zice: Nu vă dați după *lumea aceasta* (adecă de vederea tradițională) ci vă prefaceți prin *învoirea minții* (adecă prin încreștinarea modului de gândire), ca să cercați, care este voia lui Dumnezeu cea bună, plăcută și deplină.

Nu este oare mai rațional și spiritului legii lui Hristos mai fidel a firmită caracterul moral și a deprinde omenimea, să facă binele din propriul său motiv moral, pulzând înlăuntrul său, decât ademenit numai prin speranțe îndepărtate?

Pe când morala din speranță și frică dispăre, îndată ce temelie să nizeze prin necredință, morala proprie din convingere rămâne durabilă. *Religia fiind calea spre morală*, aceasta este ultimul rost al tuturor religiilor, ale căror adevăr stă și cade cu capacitatea lor, de a conduce omenimea la o viață conformă menirii finale și din tot punctul de vedere deplin morală.

Acest adevăr se confirmă prin următorul fapt:

Socrate, a cărui etică stăruia, să prefacă pe om din rău în bun, se da condus de următoarea maximă: Mai bine sufăr toată viața, decât o unică dată să fac cuiva un rău. Farizeii cei falnici pe legea lor pozitivă învățau: Iubiți pe amicii voștri și urâți pe dușmanii

vostri, ceea ce Isus Hristos aspru condamnă, când pentru mântuire postulează iubirea dușmanilor. Apostolul Pavel cel mai profund cunoscător al metafizicii lui Hristos dând fala legii jidovești de rușine, pentru mântuirea imposibilă prin lege pretinde legea internă a pornirii morale spre cele bune. Fost-a oare politeul Socrate mai puțin nemuritoriu decât farizeii răutăcioși, cari urlau, răstignește-l răstignește-l?

Din relevările aduse rezultă, că nemurirea sufletului nu fundamentează pe legea pozitivă fără de morală nici pe o știință întărită de argumente concrete, ci ca un postulat al caracterului moral și al rațiunii pe bunătatea omului și pe credința universală. Precum suntem conștienți de viața noastră, de puterea noastră, de capacitățile și calitățile noastre, tot așa sufletul este conștiu de durabilitatea și de nemurirea sa.

Argumentul conștiinței nu este un argument matematic, dară prin puterea și universalitatea sa el demonstrează mai mult de cât ori care altul, căci ceea ce întreg neamul omenesc simte în conștiința sa vie, are mai clară evidență și stringență mai puternică decât cifrele moarte. În teza „cogito, ergo sum” zace mai mult decât în toată istoria universală.

Prin faptul că omul nu există numai ca specie, cum l-am privit în relevările aduse, ci indivizii susțin specia, dela care împrumută calitățile universale, de aceea ne rămâne, să ne lămurim despre nemurirea sufletului individual sau a egoului nostru personal.

Sufletul ni-se prezintă ca egou subiect-obiect sau ca absolut și empiric.

Egoul obiect sau empiric, compus din totalitatea mișcărilor notate de către egoul-subiect, și în sine schimbabile, cu moartea fizică înceată, pe când egoul subiect cunoscut ca o forță elementară și constantă, care notează egoul empiric, nefiind schimbabil nu poate fi altcumva decât etern. Dacă am admis nemurirea sufletului la specia existentă numai în gândirea noastră ca o idee generală, abstrasă de pe universalitățile indivizilor, cum să nu o recunoaștem individului existent în realitate?

Dacă avem drept, să credem, că trăim, tot așa avem drept, să credem în nemurirea noastră, care este miezul esențial al tuturor capacităților, ce ne fac superiori celorlalte creațiuni.

Credința în nemurirea sufletului ca o proprietate universală a tuturor popoarelor, există în trei forme deosebite.

I. Cea mai veche localizează sufletul după moarte într'un infern subteran, numit de greci *Hades*, iară de jidovi *Șevl*.

II. În Egipt și în India aflăm credința metempsyhozei, după care sufletele morților petrec în felurite corpuri omenești și animale, până ce se curățesc de păcatele comise într'o viață anterioară. De aceasta credință au fost Pitagora, Empedocle, Plato, Plotin, Pindar, Cicero, Virgil, Maniheli, cabala jidovească, azi americanii și africanii indigeni.

III. Creștinismul, Mohamedanismul și Iudaismul rabinic, numit talund jidovesc, susțin palingeneza sau învierea morților, pentru a luă răsplata eternă după viețuirea temporală.

Ideea acestor trei forme ale credinței despre nemurirea sufletului se compune din două idei îngemănate: Superioritatea omului peste toate celelalte creaturi și tendința educativă spre realizarea ei.

III. Rezidența sufletului.

Sufletul cunoscut fiind de timpuriu ca princip de viață, omenimea s'a întrebat și despre rezidența lui. Conform progresului speculativ din diferite timpuri, s'au ivit diferite ipoteze, rangiate în 3 categorii.

I. *Ipoteza henorganică*. Deosebirea între corpul cel viu și în-re cel mort prin frecvență autopsie constatate, au condus omenimea speculativă la concluzia, să admită un suflet dispăribil de corp, iară sufletul să-l caute în acele simptome, prin cari corpul viu se deosebește de cel mort.

Din acest motiv vederile cele mai vechi îl căută în respirație sau în căldura vitală.

Pentru faptul că sângele proaspăt scurt aburește și corpul stors de sânge se răcește, ceice identifică sufletul cu căldura vitală, credeă că au motiv suficient să-l localizeze în sânge.

Sufletul cunoscut fiind dintru început ca un constitutiv superior, acest feliu de localizare a dat n. ștere la legi ceremoniale, cari opresc mâncarea sângelui, ca nu cumva deodată cu dânsul să se mănec și sufletul oare cărui om osândit să se curățească în metempsyhoză, cum le aflăm la Brahmani și la Moise*). În continuitatea acestei vederi trecută în uzul ceremonial al orientului, mâncarea sângelui se oprește**) chiar și de sinodul apostolic ținut între anii 50 și 53 după Hristos. Cei dintăiu a adoptat Pitagora, apoi Hipocrat, Galenus și între cei mai noi Herbart.

II. *Ipoteza poliorganică* s'a inaugurat de Plato, care localizează intelectul în crieri, voința în inimă și pofta în partea abdominală.

III. *Ipoteza pansomatică*, care localizează sufletul în tot corpul, începe cu Homer. El îl privește de un corp eteric, care pătrunde tot corpul omenesc. Pentru Aristotel sufletul este principiul întregii vieți psihofizice. Lui îi urmează Stoicismul, Epicureismul, Neoplatonismul, în timpul mai nou filosofia identitară, apoi Herder, Goete Schleiermacher. Cu deosebire Schopenhauer și filosofia cea mai nouă localizează sufletul în organismul întreg, iară funcțiile speciale le localizează în speciale organe.

Rezultatele psihofizice și psihologice adevărate teoria pansomatică de cea mai adevărată, pentru că altfel nu ne putem explica intimul raport psihofizic.

*) Facerea 9. 4, 5. Lev. 17. 10, 11, 15. Deut. 12—251 Sam. 14. 33.

**) Fapt. 15. 19, 20.

IV. Nașterea sufletului.

Creatorul precum a dotat pământul cu puterea producției, tot așa și omenirea cu capacitatea, că o generație să poată produce pe alta psiho-fizic, — analog și după aceeași lege, cum vegetația tinăra se produce din sămânța plantei mature.

Forța veghetativă, latentă în embrionul semental al plantei, îl preface pe acesta în colț viu, îndată ce sămânța a ajuns în reveneala caldă a pământului.

Tot așa și sufletul omenesc. Ca o forță de viață psihofizică el se manifestă ca putere productivă atât în sperma masculină cât și în ovarul feminin, unde rămâne latentă, până ce ajunge în placenta maternă — ca grăuntele în pământ,

Nu incupe nici o indoială, că sufletul copilului nou născut are originea sa temporală în sufletul părinților, dară cea universală o are numai dela D-zeu creatorul, care creând specia omenească din natura sa infinită i-a dat sufletul nemuritor. Întrucât cu crearea speciei a creat și potențialitatea înmulțirii, prin faptul incontestabil că în planul etern și la crearea factică a primului om a avut în vedere și crearea sufletelor tuturor oamenilor din toate timpurile, din acest punct de vedere providențial putem admite *teoria creaționismului*, care susține crearea tuturor sufletelor la început, dară numai ideal și potențial în planul etern, nu însă și substanțial.

Origen dacă susține preesistența sufletelor prin crearea lor la început, are numai întru atâta logică, întru cât privește planul etern și potențialitatea dată, ca ele să se poată produce, dară cu privire la unitatea de perpetuare a întregii vieți veghefabile, animalice și omenești, parcursă după una și aceeași lege eter.ă, o creare substanțială a tuturor sufletelor la început nu putem admite, pentru că nu se împacă nici cu ideea, ce ne-o facem despre prevedința d-zeească, care constă în aceea, că Dumnezeu, ordinea naturală, la început instituită o susține în vigoare nederogată întocmai așa cum ea se află în planul său etern.

Tertulian susține, că sufletul omenesc se naște de sine singur dela sufletul părinților. Aceasta teorie este tot atât de labilă, ca și aceea, că sufletul vine din aceea sămânță, din care vine și corpul, pentru că prin faptul că nimic nu se naște de sine ci toate se nasc prin oarecareva cauză, sufletul omenesc nu se propagă de sine din părinți în copii, ci prin puterea legii naturale de Dumnezeu instituită și susținută în putere efectivă. De bună sama, că perpetuarea se isprăvește prin sufletele părinților, cari stând sub autoritatea legii eterne stăruie să-și realizeze misiunea lor, dară sufletul lor nu este cauză primară, ci numai mediul conștiuit și liber, cu care Dumnezeu suprema cauză după legea sa eternă realizează ordinea naturală. Deși sămânța parentală este sămburele purtător de putere productivă — analog ca muschii, purtătorii puterii de mișcare, — dară ea singură nu poate produce viață, ci rămâne neproductivă, până ce voința individului o introduce în elementul productiv. Din

acest temei ea nici nu poate da naștere la sufletele copiilor, ci numai Dumnezeu prin aceea ispravă, că ține în vigoare ordinea naturală, după care din sufletele părinților se nasc sufletele copiilor.

Cumcă unele se nasc din altele, ne dovedește ereditatea capacităților și a defectelor, precum zice un scriitor latin: „Fortes creatur fortibus et bonis“ și un poet român: „lumină din lumină se aprinde și din stejar stejar răsare.

Recenziune asupra unei cărți de religione.

În biserica noastră numai în timpul din urmă s'a introdus uzul d'a se supune recenziunii oficiase manualele de școală. Aceasta e foarte bine și corect. Mulți erau însă de părerea, că mai conștient ar fi, ca cărțile să fie supuse criticii unei anchete anume instituite, care din multe să aleagă pe cea mai bună și s'o aproabe pentru folosul școlii. Alții au susținut însă cu tot dreptul, că procedura aceasta ar decretă staționarea și s'ar tăia avântul spre progres, punându-se obezi lucrătorilor dornici de înaintare. Părerea aceasta susținută și azi e ca și un principiu de viață.

Pe urma acestui sănătos principiu, laudă Domnului, în dieceza noastră se întrec lucrătorii.

Și, grație corectitudinii On. corp profesoral al seminarului nostru diecezan, criticele asupra cărților sunt făcute la nivel, ținând cont de toate împrejurările. Cărțile, cari nu corespund recerînțelor sunt respinse, cari corespund sunt simplu recomandate spre aprobare. Dar se înțelege de sine, ori cât de conștiințios ar fi criticul, multe îi pot scăpa din vedere, și prin urmare și alții mai au parte la cuvânt. Aceasta așa se și întâmplă. Autorul apoi nu are decât să se bucure de critici obiective și binevoitoare; să nu fie caprițios la primirea observărilor întemeiate, dacă doarește viitorul cărții și binele școlii. Iar pe această cale, cărțile se perfecționează, ceea ce pentru învățământ este un avantaj.

După permiterea acestei introduceri foarte de folos pentru înțelegerea situației, trec la obiect. E vorba de manualul de religione „Istorie biblice“ de P. D. Voniga, 1908.

Cartea aceasta înainte de a vedea lumina zilei, a trecut prin două recenziuni oficiase, la Venerabilele Consistoare din Arad și Sibiu. La Arad prima oară a fost respinsă spre prelucrare de nou, pentru că mai târziu a fost de nou cenzurată, fără multă techetorie recomandată și pe urmă aprobată. La Sibiu — precum se arată din cuprinsul recenziunii publicate în Biserica și Școala în unul din numeri an. trecut — s'a aprobat pe lângă dorința espresă de a fi revăzute și corectate. Și cu toate acestea manualul bășbăie de greșeli de tot soiul.

Toate manualele de Istorie biblică au să corăspundă celor 3 recerînțe: istorică, dogmatică și metodică, iar din punct de vedere al limbei să fie scrise corect și să corespundă gradului de capacitate a elevilor. Dar cu atâta încă nu e cartea perfectă; trebuie să urmărească firul evenimentelor, cari pregătesc ajungerea țintei finale a obiectului; unitățile metodice să fie bine alese și să reprezinte un întreg de sine stătător, iar conținutul lor să urmărească un șir de idei, cari se întregesc, iar nu a predă fraze fără nex. Toate dară să reprezinte sistem. Pe lângă acestea materialul pentru școala noastră poporală nu poate fi mai vast decât permite timpul de a fi predat și eshauriat.

Conform acestor reguli vom diseca manualul din cestiune.

Din punct de vedere dogmatic nu avem nimic de obiectat; greșeli de acestea nu-i pot scăpa din vedere criticii oficioase. Dar din celelalte puncte vedere da.

Din punct de vedere istoric din multele observări notez următoarele:

Celor mai însemnate piese din T. V. le lipsese notele esențiale prin cari se caracterizează persoanele biblice. Materia eschide cele mai frumoase idei, cari au influență moralizatoare asupra școlărilor și de aceea nici nu poate avea efect și a deșteptă interes în copii față de predare. Exemple: În piesa „*Pedepsirea păcatului strămoșesc*” lipsește firul coverzării lui Dumnezeu cu Adam și Eva, ceace nu o face nici un manual din câte le cunosc; de aceea nu pot fi introduși la cunoștința, că: Adam și Eva aveau ocaziune a-se îndrepta și după păcat, dacă arătau pocăință, recunoscându-și păcatul și rugându-se de iertare, când i a tras D-zeu la răspundere. Și pentru-că n'o făcură aceasta, fură pedepsiți după dreptate.

Asemenea la piesa „*Chemarea lui Moise*”, nu pune pond pe răspunsul lui Moise, când Dumnezeu îl trimite în Egipt. Și aici trebuia a-se ști, că Moise s'a îngrozit de poruncă, de aceea își arată neputința, iar pe urmă Dumnezeu îl întărește. Această greșală se observează la „*Frații lui Iosif în Egipt*” și în multe altele.

La „*Izrailitenii în pustie*” scrie invers că: D-zeu mai întâi le-a izvorit apă din peatră, apoi le-a dat carne de paseri și mai pe urmă mană. De ce așa? Apoi zice: „*acestei pâine cerească*”.(?)

La „*Darea legii*” zice că: după 47 zile au ajuns Izrailitenii la muntele Sinai. Unde le-a aflat, când S. S. zice, că în luna a treia dela eșirea din Egipt?! (Eșire c. 19. v. 1.)

La „*Isus Navi*” retace cele mai însemnate evenimente.

La „*Iona*” o izbitoare contradicție. Afirmă, că Iona „*a mers la Ninive, unde a profetizat pustirea cetății, dacă nu se va îndrepta poporul*”. Dar Ninivitenii s'au pocăit, și Dumnezeu nu i a pedepsit. Așadar, suntem de credință, că profeția lui Iona s'a împlinit, pentru cuvântul *dacă*, ceace exprimă, că Ninive nu va peri, dacă se îndreaptă. Și totuși zice autorul continuând: „*Iar Iona văzând, că nu i-se împlinește profeția s'a întristat foarte*”. Acest nonsenz încă îl incungură, dacă pune pond pe textul biblic, unde stă numai atâta: „*încă 3 zile și Ninive se va prăpădi*”, adică fără nici un *dacă*. În felul acesta se justifică supărarea lui Iona și nu eră contradicție.

„*Prorocul Daniil*” e un titlu, ce nu corespunde cuprinsului piesei. Titlul are să fie un termen general, în care să încapă subimpărțirile.

În „*Așteptarea Mântuitorului*” stilul cel înflorit nu e potrivit pentru elevi de clasa a III-a.

Adausul la T. V. nu va face bună imprnsie; piesele trebuiau introduse cu celelalte în ord cronologic. E cert, că piesele sunt moralizatoare, dar fiindcă 2 din ele sunt necanonice, și pentru prea multa istorie jidovească, se negliă materialul neincungurat de lipsă: trebuiau eliminate.

La „*Pilda despre talanți*”, e greșală a zice, că servitorului al doilea i-s'au dat 3, iară nu doi talanți.

La „*Învierea lui Lazar*” zice: „*Și mult popor s'a adunat la casa lui Lazar, și toți se tânguiau, până și Isus a lăcrămat*”. Dar Isus nici n'a fost atunci la casa lui Lazar, ci a așteptat pe surori afară de Vitania.

Piesa „*Isus pleacă spre Ierusalim*” mai bine rămânea afară, fiindcă nu urmărește decât scop istoric și îngreuiază învățământul; iar în locul ei să se fi luat piesa „*Tăierea capului Sf. Ioan*”, cărei sf. biserică i-a consacrat zi de sărbare.

Subimpărțirea: „*Isus ca profet*” nu poate cuprinde și patimile cu moartea, învierea și înălțarea. Deși aceste însuși și-le-a profetizat, dar aici se istorisesc fapte împlinite între cari unele sunt minuni.

E fatal, vorba Părintelui Voniga, dintr'o învățatură morală, că: în piesa „*Samarineanul îndurat*” (de ce nu milostiv?) nu pune pond pe faptul, că pe lângă omul nefericit a trecut preotul și levitul, cari l-au incungurat; ci zice că au trecut mai mulți călători. Eliminează faptul esențial, care determină marea faptă streinului Samarinean. Omiteri de acestea caracterizează cartea în propenderanță, ceace-i micșorează valoarea, iar pentru învățământ e regretabil.

Aș mai fi avut observări asupra unor piese, cari pentru rotunzimea materiei și a însemnătății unităților metodice, puteau fi cuprinse în altele, dar trec mai departe.

Din punct de vedere metodic. La învățăturile morale, firul ideilor corespunde scopului. Dar forma nu. Învățătura morală trebuie să fie scurtă. Dacă nu e o sentință biblică, are să fie exprimată în cuvinte puține și precis, ca să se poată memoriza. Autorul însă n'a observat acest principiu, afară de în puține locuri. Din contră învățătura morală constă din fraze, o zamă de cuvinte, pleonazme, noțiuni grele de înțeles, cari singure pretind explicare, acolo, unde nu este locul, și așa îngreuiază învățământul. O colosală greutate aceasta și pentru elevii mai mărișori, iar pentru începători tortură, dacă catihetul pretinde să și-le însușască. Pentru dovedirea acestora voiu reproduce aci numai unele locuri, fiindcă toate nu le-aș putea.

Pentru elevii de clasa II-a la „*Chemarea lui Moise*” învățătura morală începe așa: „*Virtutea admirabilă a iubirii de neam alui Moise, trebuie să încoroneze și virtuțile noastre de iuhire către frații nostri de un sânge și de o credință*”. Poftim a constrânge băieții să o memorize și înțeleagă! Dar asta e nimica pe lângă ce urmează: „*Și precum Moise a preferit mai mult a pătîmi împreună cu frații săi decât a petrece în bunăstare cu vrăjmașii poporului său și cu păcătoșii din curțile împărătești: așa și noi să preferim mai mult urgia fraților nostri, decât amăgirile ticăloase ale străinilor, ce ne îndeamnă la renegatizm și la lăpădarea de neamul nostru și de credința noastră străbună*”. Oh, ce esces de cuvinte! Și ce folos de atâta vorbă? Frazele acestea nu le va putea reproduce nici catihetul dar apoi elevul, ales cel de clasa II, și încă să le înțeleagă. Și scopul lor nu e, ca numai să decoreze cartea, ci ca să se învețe. Apoi noțiuni și cuvinte ca: *virtute, renegatizm, admirabilă, preferit, ce înțeles au în lecțiunea copiilor de clasa a II-a?*

La David ca rege, învățătura mor. zice: „*Baza virtuților frumoase ale lui David a fost frica de D-zeu din care s'a derivat nobleța lui sufletească și râvnele lui laudabile, pentru care Dumnezeu l-a încununat cu mărire și cu cinste*”. La asta încă se recere minte și memorie.

La Daniil alt specimen: „*Să fim conștiințioși întru împlinirea datorințelor noastre, ce ni-le-a pus D-zeu în a noastră misiune, precum a fost Daniil în misiunea sa de a mărturisi pe Dumnezeu înaintea acelora ce nu voiau să-l cunoască*”. Apoi: „*Pentru credința noastră să ne luptăm cu tărie și cu înțelepciune cerută de împrejurări și să ridicăm valoarea credinței și a moralei*

sfinte preste fărădelegile celor ce s'au înstreinat de Dumnezeu". Chiar și de pe amvon a cuvânta așa, rămâne glas în pustie, dar apoi pruncilor.

La Nașterea lui Isus zice: „a alergă și noi și a căută pe Isus în inimile și în sufletele noastre". Cum vor înțelege elevii aceasta? La Vameșul și farizeul zice: „Umilința (morală) este frâul prețurii noastre". Ori cât i-ai da o explicare forțată rămâne nonsens.

Încă una și cea din urmă de soiul acestora. La pilda fiului rătăcit învățătura mor. zice: „Din această pildă să învățăm, a nu ne înstreinăm de casa părintelui nostru ceresc, adecă de biserică și de țara fericirii noastre eterne, adecă de învățăturile și de credința noastră creștină". Cum se poate exprima învățătura și credința prin noțiunea țară? Și cu ce se aleg copiii din învățăturile morale turnate în astfel de formă, când nu le pot nici memoriza nici înțelege. Dar cred, că va fi destul atâta din învățătura morală.

Acum să trecem la limba textului din istorioare. La scrierea istorioarelor biblice, scriitorii apucă pe 2 căi: ori folosesc limbă biblică, ori stilul modern. Pedagogii și catihetii renumiți înclină spre direcțiunea primă. Cei-ce folosesc stilul modern sunt de credință, că acesta e mai frumos, — dar numai în cazul când scrie bine — deși nu e potrivit. Manualul din chestiune însă, pot zice, că e neutral, precum arată textul: nici cu turcul nici cu neamțul; nu are nici farmecul limbei biblice, dar nici o limbă frumoasă modernă, înțeleg T. V. (pentru că T. N. stă aproape de limba S. S.); cele mai multe piese tradează o scriere forțată, limbă displăcută, fără nici un farmec, și înțeles greoiu. (Ca să pot dovedi aceasta, ar trebui să analizez o piesă, dar nu permite spațiul). Cuprinde în sine apoi o mulțime de cuvinte și expresiuni nepotrivite materiei, ce tractează.

Să dovedim. Începem cu „Crearea omului". În-suși cuvântul a crea e nepotrivit pentru elevii începători. Nu era mai bine a zice: a face sau zidi? Piesa o începe așa: „Omul este cea mai frumoasă făptură alui Dumnezeu și este coroana creaturilor sale văzute". No, asta știu că o înțeleg elevii de clasa II-a. Apoi vorbind de zidirea muerii zice: „Iar crearea ei a fost așa: Dumnezeu adâncind pe Adam într'un somn, pe când durmea a luat din coasta lui un os și din acela i-a făcut lui soție". Scriptura zice, că a luat o coastă, care, se'nțelege, va fi fost os și carne. Dar să fi fost și fără carne, e o expresiune nepotrivită și neplăcută.

La „Adam și Eva în raiu" zice: „D-zeu însă le-a pus ascultarea la probă". Nu e oare și mai frumos și mai ușor a zice că: „i-a cercat". Mai este încă ceva, dar trecem mai departe.

La „Pedepsirea păcatului" zice despre Adam și Eva: „Și-au văzut goliciunea și s'au rușinat. Iar în muștrarea lor pentru păcat au căutat a-se ascunde". De ce e lipsă ca tocmai goliciunea nepermisă s'o știe copiii, iar alte lucruri esențiale se elimină? Și nu era oare mai ușor a zice: muștrându-i păcatul? De ce nu i-ar fi blăstămat pe șarpe în locul prim ei în al treilea? Apoi din inv. morală cuvinte ca: comite, diluviu, nu sunt pentru cl. II. Nu e corect a zice: ploaie (substantiv) în loc de ploaie, cum zice la potop.

La „Sodoma și Gomora" în inv. morală cum va explica necurătenia trupească și viața dobitoacească?

La „Jertfa lui Avram" zice: Avram la munte a ridicat jertfelnic și puse pe fiul său peste crucile pregătite de foc". De ce cruci și nu lemne? Asta nu s'a mai auzit. Apoi continuă: „Dar în momentul, când era să-și înfigă pumnalul în fiul său destinat pentru jertfă". Asta e limbă pentru copiii începători?

În istorioara „Fii lui Isac" aflăm: „Isav era primogenitul lui Isac". Asta e grozav; par'că acum ne aflăm în epoca lui Cipar, de purizare a limbei. Dar ne putem mângâia, că dăm de loc și de o extremitate, căci zice: „Auzind Raveca dorințele lui Isac, a îndemnat să aducă doi izezi, și să-l iee pe dinaintea pe fratele său". Iată, că aici nu e neologism, dar pentru aceea eu nu înțeleg, ce va să zică, și poate nici copiii. Piesa acoasta apoi are materie potrivită pentru 2 piese.

La „Istoria lui Iosif" zice: „și de aceea frații lui îl pizmuiau cu ură". Mi-ar plăcea foarte să aud, când se pizmuiește și fără ură, bunăoară cu iubire? Pleonazme de acestea sunt nenumărate de-a lungul cărții.

O mare minune e apoi aceea, că deși autorul s'a forțat a-se ținea departe de limba biblică și a scrie în stil modern: conzecvent nu mai ieșe din legătura „și", când începe propozițiile; apoi tot așa cu „iară", ceea ce limbei moderne îi stă foarte rău.

Frumsețe stilară de colorit moralizător ne dă autorul la „Iosif în închisoare". Acolo zice: „Femeea lui Putifar fiind cum (?) escenzivă și plăcându-i de Iosif care era frumos la față l-a ispitit la păcat". Cum să le înțeleagă elevii și elevele acestea? Sau mai potrivit: cum le va explica catihetul?

În piesa „Frații lui Iosif în Egipt" zice: „Bănuindu-i de spionagiu", în loc de „sfârșindu-se" zice: „gătându-se". Despre Moise zice: „Neputându-l ascunde dinaintea poruncii de osândire a celor născuți". Apoi: „Ce frumoasă calitate sufletească a fost în fata de rege", tot expresiuni și cuvinte pe înțelesul copiilor de cl. II.

Model de stil ne dă la „Trecerea peste Marea Roșie", unde într'o propoziție obvine de 3 ori marea, ca și când n'am avea proune; iar despre Egipteni zice, că: „au cunoscut mărirea lui Dumnezeu între valurile mării"; nu știi ce să înțelegi: au cunoscut mărirea pentru că au văzut-o în mare, ori pentru că s'a înneecat, i-au cunoscut puterea.

Despre Samson zice, că a fost consacrat. La Solomon vorbește despre: „vindecarea reciprocă a drepțului lor de mamă" (despre judecata celor două mueri); apoi: „aprobat", „cedat". La Ilie: „apriori", „dejaba", „a plouat ploaie". Pe vremea Așteptării Mântuitorului, păgânii erau „adâncăți în cel mai adânc abiz". La Iov „a admis asupra lui tot felul de nefericiri". Tot cuvinte acomodare pentru istorioare biblice conform gradului de inteligență a școlărilor. Dar în frumoasa istorioară alui Iov nici nu putea împrumută din limba biblică mai estetice expresii ca acestea: „Când era șezând afară în gunoiu, unde cu hârburi își rădea puroaiile".

La Tovie zice: „iar o pasere de pe zid excremându-se în ochii lui Tovit, a orbit". Cum s'ar explica și aceasta elevilor?

La Isus învață a ne rugă, p. 2 zice: „Iar în altă dată venind la Isus un legiuitor, l-a întrebat, că care...". De ce mai trebuia că? Ca să sune mai estetic?

Cu privire la limbă încă ar mai fi multe de zis, dar e timpul să mă opresc. De litere nu mă leg, căci pot fi și greșeli de tipar. O greșală însă, ce nu o pot iertă este, că conzecvent, mai peste tot, timpul perfect premerge plusquamperfectului.

Ca resumare, în general privind cartea, ne face impresia, că materia vastă ar fi menită pentru gimnaști; un material, care nu poate fi eshauriat în școala poporală. În cele mai multe piese nu se ține cont de firul ideilor din textul biblic, ceea ce taie nexul causal al evenimentelor (precum am dovedit) și la lipsirea farmecului istorioarei. Iar limba cărții e plină de neo-

logisme, pleonazme, fraze fără înțeles, expresii nepotrivite atât din punct de vedere limbistic cât și al capacității școlarelor.

Deci, din acestea rezultă, că cartea din chestiune, pe lângă unele părți bune, are greșeli esențiale și așa de multe, încât se cvalifică de cea mai puțin succesă între cărțile noastre de religiune; dreptce are lipsă de o temeinică purificare. Iar eu mi-am luat osteneală a-i descoperi greșelile, ca unul, ce doresc bine autorului și învățământului.

e. u.

CRONICA.

Deputații clerici ai sinodului din dieceza Aradului. (Consist. Arad). Arad, Vasile Beleş. Timișoara, Dr. Tr. Putici. Vinga, Aug. Hamsea. Chisetău, Gerasim Serb. Birchiș, Aug. Hamsea. Radna, Procopiu Givulescu. B.-Ineu, Ioan Georgia. B. Bomloș, Paul Miulescu. Chișineu, Dr. Ioan Trailescu. Giula, Roman R. Ciorogariu. Lipova, Voicu Hamsea. Șiria, Vasile Popovici. Hălmagiu, Cornel Lazar. Buteni, Tr. Magier.

„**Ne Temere**“. Episcopii romano-catolici au ținut o conferință în cari s'au ocupat cu răspunsul papal la metingul lor în privința decretului „**Ne temere**“, prin care se rugau de scaunul papal ca constituția dată la început numai Germaniei să o estindă și pentru Ungaria. Scaunul papal, luând în considerare împrejurările, a împlinit rugarea episcopilor rom. cat. din Ungaria și recunoaște de legitime căsătoriile, cari s'au legat după intrarea în vigoare a decretului „**Ne temere**“ și cari din punct de vedere al dreptului ecleziastic ar fi ilegitime.

Cronică bibliografică.

A apărut No. 435—436 din „**Biblioteca pentru toți**“ cuprinzând celebrul roman „**Un erou al timpului nostru**“ de Mihail Lermontov unul dintre cei mai mari scriitori ruși. În acest roman autorul zugrăvește cu pană de maestru viața și aventurile oficerilor ruși trimiși să-și facă datoria în ținuturile depărtate ale Caucasului și să se lupte cu populațiile din partea locului. Lermontov se folosește de acest prileji ca se descrie natura sălbatică din Caucas, omul respiră în deplină libertate precum și moravurile, tradițiile, dramele popoarelor caucasiane, născute pentru războiu. Cât de frumos și de interesant e romanul „**Un erou al timpului nostru**“ o dovedește faptul că apare acum în ediția III-a după un interval relativ scurt. Traducerea e făcută într'o limbă românească aleasă și curată. prețul 60 bani. Biblioteca pentru toți se afla de vânzare la librăria diecezană din Arad.

În *Biblioteca Minervei* No. 20 e o foarte bună traducere a „**Visurilor instelate**“ scrise de astronomul Camile Flamarion cel mai mare scriitor popularizător. Prin acest scriitor cerul, deși el cearcă se ne arete cât e de departe se apropie de noi. În acest volumaș tractează O iubire în stele, Călătorie în cer, Lumea dinnainte și Venus cea frumoasă. Prețul 30 bani.

A apărut No. 454—425 al „**Bibliotecei pentru toți**“ coprinzând: „**Îndreptări**“, roman de d-nul Duiliu Zamfirescu membru al Academiei române. Prețul 60 bani.

Noul roman al cunoscutului poet și prozator, e al patrulea din ciclul de romane cari formează Istoria Comăneștenilor, și anume:

Viata la țeară, Tănase Scatin și In războiu, au apărut de asemeni în „**Biblioteca pentru toți**“

În noul roman „**Îndreptări**“ dl. Duiliu Zamfirescu cu o artă desăvârșită, în pagini pline de poezie dă admirabilă figură a unei femei dela noi care vibrează de patriotizm și durere pentru neamul nostru și care mai presus de toate caută regenerarea și înălțarea unei familii din țară, în sânul căreia a intrat prin căsătorie. Și ce frumoase figuri de oameni cum cade și cu dragoste de neam defilează sub ochii nostri când d-l Zamfiraescu ne descrie un sat de-al nostru

Tot în acest roman, autorul face o evocare a Italiei și tot de odată glorifică figurile mari ale neamului, grație cărora s'a născut România de astăzi.

„**Luceafărul**“ Nr. 6 cu următorul sumar: C. Sandu-Aldea, *Seceta* (novelă). Octavian Goga, *Cantorul Cimpoi* (poezie). Maria Cunțan, *Clipa 'n care-mi ești aproape* (poezie.) Gh. Tulbure, *Coloniile macedo-române din Ungaria și tinereța metropolitului Șaguna*. C. Rotică, *Singurătate* (poezie). D. N. Ciotori, *Din țerile scandinavice: Muzeele în aer liber. Skansen. A. Cotruș, Sonet* (poezie). Simion Gocan, *Floarea Cucului, E. Hodoș, Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Dări de seamă: M. Sadoveanu: Oameni și locuri (A. C.). Cronică: Darwin (O. T. C.). O reuniune harnică (T. C. Conferințe în Brașov (L.). Revista „**Transilvania**“ (T.). Ilustrațiuni: Din Skansen: Casă țărănească din „**Mora**“ Dalecarlie; Cartierul Laponilor; Muntele renilor. Comitetul central al „**Reuniunii române de agricultură din comitatul „Sibiiu“**“, Charles Darwin.*

In editura „**Minerva**“ din *București* au apărut: cântecele poetei *Natalia Iosif-Negru* sub titlul **O Primăvară**, cartea de peste 100 de pagini foarte elegant executată costă 1 cor. Recenzia cărții o vom da în unul din numerii viitori.

Departee de lume nuvele de *Constanța Hodoș*, prețul 1'50 cor.

Valea albă, roman istoric — 1476 — de *Gh. Pilvan* 260 pag. 1'50 lei.

Din *Biblioteca Minervei* Nr. 19. I. Slavici, *Din valurile vieții*. Nr. 20. Camille Flamarion, *Visuri instelate*. Nr. 21. Iovan Turgheniev, *Povestiri vânătoarești*. Nr. 22. R. Festiciez, *Țermuri bizare*. Nr. 23. Grazia Deledda, *Valurile vieții*. Nr. 24. Mumuleanu, *Hrisoverghi Cuciureanu, Scrieri alese*. Nr. 25. H. S. Olcott, *Catehismul Bisericeii Buddhiste de Miază-zi*. — Fiecare număr costă 30 bani. Toate acestea se pot căpăta la librăria diecezană.

Concurre.

Pentru îndeplinirea parohiei *Odvoș*, devenită vacantă prin strămutare, pe baza încuviințării Ven. Cons. diecezan de sub N-rul 646/909 prin aceasta să publică concurs cu terminul de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „**Biserica și Școala**“.

Parohia e de *cl. I.* deci dela recurenți să cere cvalificațiune de *cl. I.*

Emolumentele incopciate cu acest post sunt: 1.) O sesiune întregă de pământ arător și fânațiu. 2.) Stolele obicinuite; 3.) Birul preoțesc și anume: dela fiecare; umăr de casă o (una) măsură de căcuruz sfărmat, ori 2 cor. 4. Întregirea dotațiunii dela stat.

Ceice doresc a ocupa acest post să avizează, ca recursele lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate com. parohial din *Odvoș* să le subștearnă

oficiului pprezb. din M.-Radna, iar dâșii observând strict dispozițiunile §-lui 20 din Reg. pentru parohii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Odvoș spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința dela 1/14 Februarie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, protoprezbiter.

—□—

1—3

În urma publicării fără rezultat a concursului de până acum, — prin aceasta se publică din nou concurs pentru parohia *de cl. II Bonțești*, cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1. Una sesiune pământ extravilan, arător și fânațiu. 2. Casa parohială cu intravilan și edificiile economice 3. Stolele uzitate 4. Intregirea dela stat 601 cor. respective 1401 cor. conform cualificațiunii celui ales.

Alesul e obligat a catechiza la școala noastră confesională fără alta remunerațiune.

Se observă că în lipsă de recurenți cu cualificațiune de cl. a II se vor admite și cei cu clasificațiune de cl. III.

Doritorii de a recurge la aceasta parohie, au se-și înainteze recursele instruite regulamentar și adresate com. par. din Bonțești la oficiul protoprezbiteral în Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a-se prezenta în o duminică ori sârbătoare în s. biserică, cu stricta observare a §-ului 20 din Reg. spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier*, protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școala confesională clasele superioare, din comna *Cherechiu*, devenită vacantă în urma decedării învățătorului Ioan Micoroiu, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, în oganul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1.) În număr 1000 (una mie) coroane, solvindă în rate treilunare anticipative din cassada cultului; 2.) pentru conferințe 30 coroane; 3.) locuință în natură constătătoare 2 chilii, o culină cămară, precum și toate celelalte supraedificate; 4.) afară de curte grădina de legumi în estensiunea prescrișă de lege; 5.) dela înmormântările unde va fi poftit 80. filleri; 6.) cvinvenalele legale; 7.) Pentru Curatoratul și încălzitul salei de învățământ, se va îngriji comuna bisericască.

Dela recurenți se cere cualificațiunea prescrișă și o declarațiune de când reflectează la cvinvenal și la câte cvinvenale îl îndreptățește legea? Alesul va fi obligat a provedea regulat o strană precum și a instrua elevii săi în cătările rituale fără altă remunerațiune.

Reflectanții cari vor putea documenta capacitatea de a instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți

Recursele ajustate cu documentele prescrișe, adresate comitetului parohial din Cherechiu, se vor înaintă Prea On. oficiu protoprezbiteral în (Șiria) Vilagos, având reflectanții a se prezenta în cutareva

Dumineca ori sârbătoare sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial din Cherechiu, ținută la 20 Februarie (5 Martie) 1909.

Teodor Stan,
prez. com. par.

Teodor Laza,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* protoprezbiter.

—□—

1—3

Conform înaltului ordin konzistorial de sub Nr. 389 din 23 Ianuarie v. a. c. pentru întregirea vacantului post de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din *Lăpușnic*, tractul Belinț, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1.) În bani gata 600 coroane; 2.) 18 metri lemne, dintre cari 10 metri pentru învățător și 8 metri pentru sala de învățământ; 3.) 6 coroane pentru scripturistica; 4.) 16 coroane pentru conferințele și adunările Reuniunii învățătoarești; 5.) 1 cor. dela înmormântările la cari e poftit; 6.) locuință liberă cu 2 încăperi, bucătărie și cămară, zidită numai în 1908.

Să observă, că cu începere din 1 Iulie 1910 încolo, salarul se va ridică la 1000 coroane, și să va acoperi din partea comunei bisericăști.

Preferiți vor fi cei cari sunt capabili a dirigi corul vocal.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și trimite concursurile lor, instruate conform legilor în vigoare, oficiului pprezv. gr. or. rom. din Belinț (Belincz, Temes-megye) și a să prezenta, în lăuntru termenului concursual, în sf. biserică, într'o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Alesul va prestă serviciile cantonale în sf. biserică și va conduce școala de repetiție, fără altă dotație ori remunerație.

Lăpușnic, în 13/26 Februarie, 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb*, protoprezbiter.

□

2—3

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan din Arad pe baza planului și proiectelor de spese aprobate cu Nr. 2701 anul 1907 să escrie concursul de licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a sf. biserici gr. or. rom. din com. *Apateu* (pprezv. B.-Ineu) cu prețul de exlamare peste tot în sumă de 37.261 cor. 35 fil.

Licitațiunea se va ținea în Apateu, pe ziua de **8/21 Martie** la orele 11 a. m. în localitatea școalei din loc.

Licitanții au să depună cu începerea licitațiunii vadiu 10% din prețul de exlamare adecă: 3726 cor., 10 fileri, în număr sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, proiectul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial din Apateu.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va avea încredere mai mare.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Apateu la 9 Febr., (4 Martie) 1909.

Atanasiu Popoviciu,
preș. com. par.

—□—

2—3